

Kommunens centralvalnämnd (exkl. Åland)

KOMMUNALVALET 2008; ändringar i valdatasystemet, utbildning för centralvalnämnderna

1. Valdatasystemet förnyas

Valdatasystemet (VAT) är ett viktigt verktyg vid förrättning av allmänna val och statliga folkomröstningar. Valdatasystemet används av valmyndigheterna, dvs. justitieministeriet, valkrets nämnderna, kommunernas centralvalnämnder valförrättarna samt Befolkningsregistercentralen och magistraterna.

Justitieministeriets valdatasystem utvecklades under åren 1991–1996. Systemet togs i bruk vid kommunalvalet 1992. Vid det kombinerade kommunal- och Europaparlamentsvalet 1996 användes för första gången systemets alla delar.

År 2004 inledde justitieministeriet ett projekt för att förnya valdatasystemet. Orsaken till att man började förnya systemet var att dess adb-tekniska användningsmiljö började vara föråldrad. Syftet var att samtidigt utveckla valdatasystemet så att det bättre svarar på framtida utmaningar, bl.a. elektronisk röstning.

Vad ändras?

Valdatasystemets olika delsystem förnyas stegvis. I höstens kommunalval och landskapsvalet i Kajaland används följande förnyade delsystem av valdatasystemet (VAT):

a) *Basdata och data om röstningsställena.* Kommunen (kommunstyrelsen) ska meddela uppgifterna om kommunens allmänna förhandsröstningsställen och centralvalnämndens kontaktuppgifter till Befolkningsregistercentralen med hjälp av det förnyade valdatasystemet. Befolkningsregistercentralen ger en särskild anvisning om hur uppgifterna om förhandsröstningsställena ska meddelas.

b) *Kandidatuppställning.* Centralvalnämnden ska utföra uppgifterna som hänför sig till kandidatuppställning med hjälp av det förnyade valsystemet. Registrerade partier kan också för första gången förbereda kandidatuppställningen elektroniskt med hjälp av det s.k. kandidatsystemet som ingår i valdatasystemet. Partierna ska fortfarande lämna in en skriftlig kandidatansökan på samma sätt som förut, men ett parti som använder kandidatsystemet kan överföra ansökningarnas uppgifter till centralvalnämnden även i elektronisk form, vilket minskar centralvalnämndens registreringsarbete. Enligt preliminära

uppgifter kommer vissa partier att testa denna funktion i vissa enskilda kommuner. Ifrågavarande centralvalnämnder informeras om detta skilt.

Nytt användarhanteringssystem

För de förnyade delsystemen som nämns ovan i punkt a) och b) införs också ett nytt användarhanteringssystem. Det nya användarhanteringssystemet används vid

- meddelande av uppgifterna om de allmänna förhandsröstningsställena och centralvalnämndernas kontaktuppgifter till Befolkningsregistercentralen samt
- kandidatuppställningen.

Det är dock skäl att observera, att användarhanteringssystemet inte ändras i hela valdatasystemet. När *rösträttsdatasystemet* används på förhandsröstningsställena och hos centralvalnämnderna för att registrera röstningar eller kontrollera en väljares rösträtt samt när det *centraliserade räkningssystemet* används för den preliminära rösträkningen och kontrollräkningen, behövs fortfarande användarnamn, som administreras på samma sätt som förut.

Varför ändras användarhanteringssystemet

Elektroniska identitetskort möjliggör säker identifiering vid elektronisk kommunikation. Användarna kan utföra uppgifter enbart enligt sin användarroll och alla ändringar kan spåras till en viss användare, vilket förbättrar informationssäkerheten i valdatasystemet.

Hur fungerar det nya användaradministrationssystemet?

Det nya användaradministrationssystemet baserar sig på användning av ett *elektroniskt identitetskort* och decentraliserad behörighetskontroll på följande sätt:

- Kommunens centralvalnämnd ska med blanketten som bifogats till detta brev meddela uppgifterna för kommunens huvudanvändare.
- Enligt meddelandet skapar justitieministeriet i systemet centralvalnämndens huvudanvändare.
- Efter detta kan huvudanvändaren logga in i systemet med sitt elektroniska identitetskort. Vid inloggningen utnyttjas kortinnehavarens s.k. medborgarcertifikat, som ingår i det chipförsedda elektroniska identitetskortet.
- Huvudanvändaren ska sedan i valdatasystemets organisations- och kontaktuppgifter skapa kommunens andra användare.
- Efter detta kan de andra användarna logga in i systemet med sina elektroniska identitetskort.
- Huvudanvändaren upprätthåller behörigheterna i kommunen: raderar föråldrade behörigheter och lägger till nya.

Hur bestäms användaren?

Centralvalnämndens huvudanvändare ska vara en person med tillräckliga förutsättningar att göra anteckningar i valdatasystemet på centralvalnämndens vägnar. Justitieministeriet skapar i valdatasystemet kommunens huvudanvändare, som har behörighet att i valdatasystemet skapa andra användare som centralvalnämnden bestämmer.

I varje kommun ska minst två av centralvalnämnden bestämda användare

- göra sig förtrodda med användningen av valdatasystemets förnyade delsystem och

- skaffa ett sådant elektroniskt identitetskort som behövs för att logga in i systemet.

På vilket sätt meddelas huvudanvändaren?

För att kommunens huvudanvändare ska kunna skapa ska centralvalnämnden fylla i bifogade blankett och skicka den till justitieministeriet senast den 16 maj 2008. Blanketten ska skickas per fax till (09) 1606 7750. Blanketten kan skickas även per post under adress Justitieministeriet/ansvarsområdet för valfrågor, Terttu Belgasem, PB 25, 00023 Statsrådet. Om blanketter skickas per post ska den vara framme senast den 16 maj 2008. Uppgifterna kan inte skickas per e-post.

Vad behövs för inloggning?

För inloggning behövs ett elektroniskt identitetskort och en kortläsare eller alternativt användarens personliga nätbankskoder.

Hur loggar man in i de förnyade delsystemen?

Användaren kan logga in antingen med sitt elektroniska identitetskort eller med sina nätbankskoder. För att använda det elektroniska identitetskortet ska till datorn anslutas en kortläsare och ett kortläsarprogram installeras på den.

Det är lätt att identifiera sig med det elektroniska identitetskortet. Kortet sätts in i kortläsaren. Det enda lösenordet som behövs är PIN-koden för det elektroniska identitetskortet.

Användaren kan också logga in med sina nätbankskoder. Justitieministeriet rekommenderar dock att alla valmyndigheter i första hand använder elektroniska identitetskort.

Närmare anvisningar om hur man loggar in i systemet ingår i VAT-anvisning 1 ”Inloggning i valdatasystemet och datakommunikationsanvisning” som sänds till centralvalnämnderna i juni 2008.

Vad är ett elektroniskt identitetskort?

Det elektroniska identitetskortet fungerar som officiellt personbevis i Finland och som resedokument som motsvarar pass i EU-länderna, Schweiz, och San Marino. I personbeviset kan dessutom införas sjukförsäkringsuppgifter, varvid det gäller som FPA-kort, t.ex. på apotek.

I valsystemets förnyade delsystem används det elektroniska identitetskortet för personlig identifiering. Det chipförsedda elektroniska identitetskortet innehåller Befolkningsregistercentralens medborgarcertifikat. Medborgarcertifikatet innehåller bl.a. kortinnehavarens förnamn, efternamn, elektroniska kommunikationskod och e-postadress.

Hur ansöker man om ett elektroniskt identitetskort?

Ansökan om elektroniskt identitetskort lämnas skriftligt hos den lokala polisen. Ansökan kan lämnas in på vilken som helst av polisens tillståndstjänster. En person kan ha högst ett giltigt identitetskort.

Ansökan om identitetskort ska lämnas in personligen och avgiften för kortet, 40 euro, ska betalas i samband med ansökningen. Leveranstiden är ca två veckor. Identitetskortet ska helst hämtas ut personligen på polisinsättningen. Också ett bemyndigat ombud kan

hämta kortet eller kortet kan på begäran sändas per post till den sökande. PIN-koden för kortet sänds skilt per post till kortinnehavarens hemadress. Anmälan om PIN-koden ska förvaras omsorgsfullt och skilt från kortet.

Vid ansökan om identitetskort behövs ett passfoto som uppfyller passfotokraven och en tillförlitlig utredning som styrker identiteten. Anvisningar om ansökning av identitetskort finns på polisens webbplats www.poliisi.fi under punkten ”Tillstånd”. När kortet hämtas ut är det bra att ta med PIN-koden och testa användningen av koden och att kortet fungerar redan på polisinrättningen.

Kommunens huvudanvändare ska skaffa ett elektroniskt identitetskort eller nätbankskoder som behövs för inloggning redan under maj 2008. Justitieministeriet betalar till kommunerna en ersättning för kostnaderna som orsakas av skaffandet av korten (100 euro/kommun) i efterhand i samband med engångsersättningen som betalas för valutgifterna vid Europaparlamentsvalet 2009.

Befolkningsregistercentralen sänder en kortläsare till centralvalnämnden

Under våren 2008 sänder Befolkningsregistercentralen avgiftsfritt en kortläsare samt installerings- och bruksanvisningar till var och en centralvalnämnd. Befolkningsregistercentralen stöder kommunens valmyndigheter i att skaffa och installera kortläsare samt i användningen av det elektroniska identitetskortet. Kortläsaren och anvisningarna sänds till kommunens centralvalnämnd, vars kontaktuppgifter inte behöver meddelas till Befolkningsregistercentralen skilt.

När sänds anvisningarna för användningen av valdatasystemet?

VAT-anvisning nr 1 (Inloggning i valdatasystemet och datakommunikationsanvisning) samt VAT-anvisningarna som gäller de nya delsystemen (basdata- och röstningsställesystemet, kandidatuppställning) sänds till centralvalnämnderna i juni 2008 innan de förnyade delsystemen tas i bruk. Användarnamnen för rösträttssystemet och det centraliserade räkningssystemet (det s.k. tekniska utdraget) och VAT-anvisningarna sänds till centralvalnämnderna på samma sätt som förut i augusti.

Vad gör en kommun som upplöses till följd av ändring i kommunindelningen?

Centralvalnämnden i en kommun som till följd av ändring i kommunindelningen upplöses behöver inte meddela en huvudanvändare eller skaffa ett elektroniskt identitetskort för inloggning i systemet. Det räcker att den centralvalnämnd som sörjer för kommunalvalet i den nya kommunen meddelar uppgifterna för huvudanvändaren och skaffar behövliga elektroniska identitetskort.

2. Utbildning för centralvalnämnderna

Justitieministeriet ordnar sammanlagt 14 kursdagar, som är främst avsedda för kommunala centralvalnämndernas sekreterare och ordförande eller adb-kontaktpersoner. Alla kursdagar har samma program. Deltagarna behöver inte skilt anmäla sig till kursen utan det räcker att deltagarna kommer till kursplatsen. Vi rekommenderar dock att högst tre personer per kommun deltar i kursen, eftersom utrymmen som reserverats för kursen är begränsade.

Deltagande i kursen är gratis, men ministeriet ersätter dock inte deltagarnas rese- eller matkostnader.

På kursen behandlas frågor som gäller kandidatuppställning vid kommunalvalet samt ärenden som tas upp i valanvisningarna och VAT-anvisningarna. Deltagarna kan under hela kursdagen ställa frågor till justitieministeriets, Finlands Kommunförbunds, Justitieförvaltningens datateknikcentrals och TietoEnators representanter. Alla kurser med undantag av en ordnas på finska. Under alla kursdagar är det dock möjligt att ställa frågor på svenska. Den svenska kursdagen ordnas i Vasa den 28 augusti 2008 och kursen är öppen för alla svenska centralvalnämnder i Finland.

Ytterligare upplysningar om kurserna ges vid behov av avdelningssekreterare Terttu Belgasem, tfn (09) 1606 7563, fax (09) 1606 7750 eller e-post terttu.belgasem@om.fi.

Det preliminära programmet för kurserna presenteras nedan. Även tiderna är preliminära och tiden som reserverats för vart ärende kan dras ut efter behov

Preliminärt program

9.00 Kursdagen öppnas

9.05 Kandidatuppställning vid kommunalvalet (Finlands Kommunförbund)

- Valbarhet till fullmäktige
- Myndighetsuppgifterna vid kandidatuppställning

10.30 Centralvalnämndens andra uppgifter

- Tillkännagivande
- Utbildning
- Valmaterial
- Vallängder
- Förberedelser inför förhandsröstning och röstning på valdagen
- Granskning av förhandsröstningar
- Små röstningsområden

12.00 Lunch

13.00 Valdatasystemet (Justitieförvaltningens datateknikcentral och TietoEnator)

- Inloggning i valdatasystemet
- Basdata
- Kandidatuppställning
- Rösträttsregistret

14.00 Förrättningen av förhandsröstningen och röstningen på valdagen

14.30 Resultatuträkningssystemet (TietoEnator)

14.45 Räkning av valresultatet och fastställande av resultatet

- Ogiltiga röstsedlar
- Räkning av förhandsrösterna
- Preliminär räkning
- Kontrollräkning
- Lottning

- Fastställande av kommunalvalets resultat
- Anteckning av valresultatet i protokollet

15.30 Avslutning

Kurserna ordnas enligt följande (adresserna är på finska, eftersom också kartorna till kursplatserna är på finska):

1) Jyväskylä

Tid: Onsdagen den 20 augusti 2008

Plats: Jyväskylä universitet, Agora / auditoriet 3

Adress: Mattilanniemi 2

40100 JYVÄSKYLÄ

2) S:t Michel

Tid: Onsdagen den 20 augusti 2008

Plats: Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli / Kamarimusiikkisali

Adress: Sointukatu 1

50100 S:T MICHEL

3) Kuopio

Tid: Torsdagen den 21 augusti 2008

Plats: Kuopio universitet, Tietoteknia / föreläsningssal TTA

Adress: Savilahdentie 6 B, 1 vån.

70210 KUOPIO

4) Lahtis

Tid: Torsdagen den 21 augusti 2008

Plats: Sokos Hotel Lahden Seurahuone

Adress: Aleksanterinkatu 14

15110 LAHTIS

5) Kajaani (enbart för kommuner som deltar i förvaltningsförsöket i Kajanaland)

Tid: Fredagen den 22 augusti 2008

Plats: Kajaanin kaupungin valtuustosali

Adress: Pohjolankatu 13,

87100 KAJANA

6) Rovaniemi

Tid: Måndagen den 25 augusti 2008

Plats: Lapplands universitet / föreläsningssal 2

Adress: Yliopistokatu 8

96300 ROVANIEMI

7) Uleåborg

Tid: Tisdagen den 26 augusti 2008

Plats: Tiedekeskus Tietomaa / auditoriet

Adress: Nahkatehtaankatu 6

90100 ULEÅBORG

8) Karleby

Tid: Onsdagen den 27 augusti 2008

Plats: Stadshuset, Kokkola-Sali

Adress: Kauppatori

67100 KARLEBY

9) Vasa (på svenska)

Tid: Torsdagen den 28 augusti 2008

Plats: Hotelli Radisson SAS Royal Hotel / mötesrum på gatuplan

Adress: Hovioikeudenpuistikko 18

65100 VASA

10) Seinäjoki

Tid: Fredagen den 29 augusti 2008

Plats: Seinäjoen Teknoliakeskus Frami / auditoriet

Adress: Kampusranta 9 C

60320 SEINÄJOKI

11) Åbo

Tid: Måndagen den 1 september 2008

Plats: Mauno Koivisto-Keskus / Bio City / auditoriet

Adress: Tykistökatu 6 A

20520 ÅBO

12) Björneborg

Tid: Tisdagen den 2 september 2008

Plats: Teknoliakeskus Pripoli/Multimediasali

Adress: Tiedepuisto 4

28600 BJÖRNEBORG

13) Tammerfors

Tid: Onsdagen den 3 september 2008

Plats: Tampere-talo/Studio auditoriet

Adress: Yliopistonkatu 55

33100 TAMMERFORS

14) Vanda

Tid: Torsdagen den 4 september 2008

Plats: Tiedekeskus Heureka / auditoriet Virtanen

Tiedepuisto 1

01300 VANDA

3. Övrigt

Ytterligare upplysningar om valfrågor finns på justitieministeriets valsidor på www.vaalit.fi.

Vid justitieministeriet ges information av:

- valdirektör Arto Jääskeläinen, tfn (09) 1606 7572,
- konsultativ tjänsteman Jussi Aaltonen, tfn (09) 1606 7620,
- överinspektör Jukka Leino (VAT -frågor), tfn 010 36 64611,
- avdelningssekreterare Terttu Belgasem, tfn (09) 1606 7563.

Valdirektör   Arto Jääskeläinen

Konsultativ tjänsteman   Jussi Aaltonen

BILAGOR:

Blankett för anmälan om valdatasystemets huvudanvändare
Kartor till kursplatserna

FÖR KÄNNEDOM:

Inrikesministeriet, polisavdelningen
Befolkningsregistercentralen
Finlands Kommunförbund
TietoEnator Abp/Joe Niva
Justitieförvaltningens datateknikcentral